

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מראית פני הצדק - על עיקרון הפומביות בדיון המשפטי

אחד מעקרונות היסוד במשפט הישראלי הוא שדיוני בית המשפט יתנהלו בצורה פומבית וגלויה, וכן ששמו של הנאשם או החשוד יהיו גלויים. אמנם, קיימים מספר חריגים לכלל זה, שמטרתם בין היתר להגן על העיקרון של כבוד האדם המעוגן בחוק יסוד, ממנו נגזרות זכויות רבות. יחד עם זאת, החשיבות על שמירה על כבוד האדם, לא פעם מתנגשת עם חשיבות פומביות הדיון. כיצד בית המשפט נוהג במקרים אלו ובאילו מקרים יאפשר קיום דיון משפטי בדלתיים סגורות? עו"ד אסף דוק מסביר.

עקרון פומביות הדיון הינו עקרון מרכזי בשיטת המשפט הישראלית ומעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה ובסעיף 68 לחוק בתי המשפט, הקובע את הכלל, לפיו, "בית המשפט ידון בפומבי". בית המשפט העליון עמד על תכליתו של העיקרון בקובעו כי פומביות הדיון מגשימה את זכות הציבור לדעת ואת חופש הביטוי וחופש העיתונות. כמו כן, בזכות ניהול הדיונים בצורה פומבית, ישנה אפשרות לקיום ביקורת ציבורית על האופן בו מתנהלת הרשות השופטת, וכן הצגתם קבל עם ועדה של פתרונות משפטיים לסוגיות מהותיות המצויות על סדר היום הציבורי.

האם עיקרון הפומביות הוא עיקרון מוחלט?

יחד עם זאת, חרף חשיבותו, נסוג לעיתים עיקרון הפומביות, מפני ערכים, זכויות, או אינטרסים אחרים, המתעלים עליו, ובשם ההגנה עליהם, נקבעו מספר חריגים במסגרת החוק, אשר מאפשרים את צמצום הפומביות או קיום דיון משפטי בדלתיים סגורות תחת נסיבות מסוימות. צמצום הפומביות במשפט מצוי בעיקר בסעיף 68(ב) לחוק בתי המשפט, המאפשר לבית המשפט לדחות על סמך נימוקים הגיוניים בקשה של בעל דין להקליט דיון משפטי, וכן בסעיף 70 לפיו נאסר על אדם לפרסם כל דבר על דיון שנערך בין כתלי בית המשפט שהתנהל בדלתיים סגורות, ללא קבלת רשות בית המשפט. כמו כן, אסור לצלם ולפרסם תמונות מבית המשפט ללא רשותו.

מהי "נוסחת האיזון"?

שאלה נפוצה העולה פעמים רבות היא האם נגזר על מי שמתנהל נגדו הליך משפטי - ששמו יפורסם ברבים ושולל הראיות והאשמות כנגדו יוצגו קבל עם ועדה? התשובה על כך היא - **לא תמיד**. ישנם מקרים חריגים בהם בית המשפט מכיר בכך, שהדיון בגינם צריך להיערך בדלתיים סגורות. בכדי לאזן בין עקרון הפומביות בדיון לבין המקרים החריגים לעיקרון זה, נקבע עיקרון משפטי שזכה לכינוי "נוסחת האיזון", שאמורה לאזן בין הצורך בפומביות הדיון לצורך לשמור על שמו הטוב של אדם. "נוסחת האיזון" מעדיפה ככלל, את עיקרון פומביות הדיון על פני החריגים לו, תוך שהיא קובעת שיש לפרש באופן מצומצם את אותם חריגים וכן, "תמיד הכף תיטה לעבר נקיטת דיון בפומבי".

ברע"פ 7276/13 פינטו נ' מדינת ישראל נקבע כי על החשוד או הנאשם לשכנע, ראשית, כי **עלול להיגרם לו "נזק חמור" כתוצאה מן הפרסום** ושנית, כי **ראוי להעדיף את מניעת הנזק החמור העלול להיגרם לו, על פני העניין הציבורי שבפרסום שמו**. לפי הפסיקה, מאחר ועסקינן בתנאים מצטברים, ולנוכח ההלכה שלפיה את החריגים לעקרון פומביות הדיון יש לפרש על דרך הצמצום, לעולם תיטה הכף לעבר פומביות הדיון. כמו כן, על מנת שבית המשפט ישתכנע כי יש לסטות מכלל פומביות הדיון, על החשוד להראות כי באם יותר הפרסום על כנו, עלול להיגרם לו, במידה קרובה של ודאות, נזק המתאפיין בחומרה מיוחדת, יוצאת מגדר הרגיל, החורג בחומרתו מהפגיעה הטבעית העלולה להיגרם לכל אדם בעקבות חקירה או העמדה לדין מעצם טיבו וטבעו של ההליך הפלילי.

18/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

עוד נקבע בפסק דין זה על-ידי השופט ח' מלצר כך: "בכל הליך פלילי קיימת מידה מסוימת של פגיעה בכלל מישורי החיים של החשוד או הנאשם. כגון, פגיעה בשם הטוב שלו, של משפחתו, וכן פגיעה בעבודה שלו ובפרנסתו. לכן, חשוד המעוניין לפגוע בעקרון הפומביות בשם הצורך לשמור על שמו הטוב, חייב להוכיח שהנזק שיגרם לו הוא נזק חמור מהרגיל. דבר שאיננו פשוט. שכן פגיעה בשם הטוב של חשוד היא פועל יוצא של ההליך המשפטי עצמו. אי לכך, על הנזק שעשוי להיגרם לחשוד להיות מקיף והרסני ביותר, בשביל להצדיק פגיעה בעיקרון פומביות הדיון".

חשיבות הסיוע בעו"ד פלילי לצורך מניעת הנזק העלול להיגרם מפומביות הדיון

על פי "נוסחת האיזון", מגמת המחוקק ובתי המשפט הינה לקדש את עיקרון פומביות הדיון על חשבון פגיעה בשמו הטוב של הנאשם או החשוד. במידה ומתנהל כנגדך הליך משפטי, עליך לדעת שגם במידה ולא תורשע, ההליך עלול להיות הרסני עבור שמך הטוב, פרנסתך, ומשפחתך. הנזק ההיקפי שנגרם מהליך שכזה הוא לא קטן, ועליך להתגונן כנגדו. לכן, עליך להתייעץ עם עורך דין פלילי באופן מיידי, אשר ידע לשכנע את בית המשפט שהפגיעה הצפויה בכל מישורי חיך כתוצאה מההליך המשפטי היא חזקה מספיק כדי להצדיק את זה שהדיונים המשפטיים יערכו בדלתיים סגורות, באופן לא פומבי. עורך דין פלילי המתמחה בהיכרות עם המערכת המשפטית, יוכל להביא לכדי כך שתהיה מוגן מפני ה"שיימינג" המשפטי שחשודים ונאשמים לא פעם עוברים, ומפני "משפט השדה" הציבורי.

לקבלת ייעוץ משפטי מקצועי ראשוני בנושא, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו באמצעות הטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.